

Cour
Pénale
Internationale

International
Criminal
Court

МКС з першого погляду

Міжнародний кримінальний суд (англ. The International Criminal Court (ICC), в подальшому МКС), що регулюється Римським статутом, є першим постійним заснованим договором міжнародним кримінальним судом, що був створений для того, щоб допомогти покласти край безкарності осіб, які вчиняють найбільш тяжкі злочини, що викликають занепокоєння всього міжнародного співтовариства. МКС - це незалежна міжнародна організація, і вона не є частиною системи ООН. Місце перебування Суду - це м. Гаага у Нідерландах. Хоча витрати Суду в основному покриваються державами-учасниками Римського статуту, він також отримує добровільні внески від урядів, міжнародних організацій, осіб, корпорацій та інших організацій.

Міжнародне співтовариство довго прагнуло створити постійний міжнародний суд та у 20 столітті досягло консенсусу щодо визначень геноциду, злочинів проти людства та воєнних злочинів. Нюрнберзький і Токійський судові процеси стосувались воєнних злочинів, злочинів проти миру та злочинів проти людства, скоєних під час Другої світової війни. У 1990х роках, після закінчення холодної війни, трибунали, такі як Міжнародний кримінальний трибунал щодо колишньої Югославії та щодо Руанди були результатом консенсусу про те, що безкарність - неприпустима.

Однак, оскільки вони були створені для притягнення до відповідальності за злочини, скоєні тільки в конкретний час і під час певного конфлікту, панувала загальна згода щодо потреби у незалежному та постійному кримінальному суді. 17 липня 1998 р. міжнародне співтовариство досягло історичного моменту, коли 120 держав підписали Римський статут - правову основу для створення постійного Міжнародного кримінального суду. Римський статут набув чинності 1 липня 2002 р., коли його ратифікували 60 країн.

Юрисдикція

МКС має юрисдикцію стосовно найбільш тяжких злочинів, що викликають занепокоєння всього міжнародного співтовариства, а саме геноциду, злочинів проти людства та воєнних злочинів, скоєних після 1 липня 2002 р., а також стосовно злочину агресії, починаючи з 17 липня 2018 р., згідно певних умов та процедур. Кожен з цих злочинів чітко визначений у Римському статуті та інших відповідних документах. Суд може здійснювати юрисдикцію стосовно цих міжнародних злочинів, тільки якщо вони були скоєні на території держави-учасниці або кимось з її громадян. Ці умови, однак, не застосовуються, якщо ситуацію передано до Прокурора Радою Безпеки ООН, резолюції якої є обов'язковими для виконання усіма країнами-членами ООН,

або якщо держава робить декларацію про визнання юрисдикції Суду.

Суд призначений доповнювати, але не заміщати національні системи кримінального правосуддя. Він може здійснювати кримінальне переслідування тільки якщо національні системи кримінального правосуддя не здійснюють провадження або коли вони стверджують, що наче роблять це, але насправді не бажають або не здатні належним чином здійснювати такі провадження. Цей основоположний принцип відомий як принцип взаємодоповнюваності.

Прокурор може розпочати розслідування або кримінальне переслідування трьома різними способами:

- Держави-учасниці Статуту МКС можуть направити ситуації до Прокурора;
- Рада Безпеки ООН може попросити Прокурора розпочати розслідування;
- Офіс Прокурора може розпочати розслідування proprio motu (зі своєї власної ініціативи) на підставі інформації, отриманої з надійних джерел. У цьому випадку Прокурор повинен отримати попередній дозвіл від Палати досудового провадження, що складається з трьох незалежних суддів.

Жодного імунітету

Посадове становище глави держави, члена уряду чи парламенту або обраного представника чи державної посадової особи в жодному разі не звільняє особу від кримінальної відповідальності. Начальники або військові командири можуть підлягати кримінальній відповідальності за злочини, вчинені особами, які перебувають під його чи її фактичним командуванням та контролем або під його чи її фактичною владою та контролем. Однак, Суд не може здійснювати кримінальне переслідування осіб, які не досягли 18-річного віку на момент імовірного вчинення злочину.

Права потерпілих та обвинувачених

Згідно правил та норм, якими керується МКС, потерпілі можуть надсилати інформацію до Прокурора стосовно злочинів, що відносяться до юрисдикції Суду. Вперше в історії міжнародного кримінального правосуддя, потерпілі мають право брати участь у судовому провадженні та вимагати відшкодування шкоди. Це означає, що вони не тільки можуть давати показання у якості свідків, але й також висловлювати свої думки та занепокоєння на всіх стадіях судового провадження. Учасники можуть отримати юридичне представництво і, потенційно, юридичну допомогу.

Секретаріат допомагає потерпілим та свідкам реалізувати свої права, допомагає їм упродовж судового процесу та, за потреби, вживає заходів для їхнього захисту. Суд може винести постанову про різні види відшкодування шкоди потерпілим, включаючи реституцію, реабілітацію та компенсацію.

Держави-учасниці Римського статуту заснували Цільовий фонд для потерпілих та сімей потерпілих від злочинів, що підпадають під юрисдикцію Суду, щоб уможливити якусь форму відшкодування, навіть коли засуджена особа не має достатніх активів для відшкодування цієї шкоди.

Захист прав обвинуваченого є істотним для забезпечення справедливого судового розгляду та дієвого правосуддя. Секретаріат, що відповідає за питання захисту, має список юридичних радників з метою забезпечення того, що, у відповідності до Правил процедури та доказування, адвокати, які практикують в Суді, є компетентними і дотримуються Кодексу професійної поведінки для юридичних радників упродовж судових проваджень. МКС надає адвокатам захисту логістичну підтримку, та, за потреби, фінансову допомогу.

Президія

Президію утворюють Президент та двоє Віце-президентів. Їх обирають з-поміж 18 суддів МКС. Президія відповідає за належне управління справами Суду, за винятком Офісу Прокурора. Однак, вона координує діяльність з Прокурором і заручається його згодою з усіх питань, що становлять взаємний інтерес.

До обов'язків Президії також відносяться судові функції та зовнішні відносини.

Відділи

Вісімнадцять суддів входять до складу трьох відділів Суду - досудового, судового та апеляційного провадження. Судді обираються Асамблеєю держав-учасниць з-поміж кандидатів по всьому світу з огляду на їхні високі моральні якості та добросовісність та згідно їхньої компетентності у сфері кримінального та процесуального права або відповідних галузей міжнародного права, зокрема міжнародного гуманітарного права та права в сфері захисту прав людини.

Судді відповідають за забезпечення справедливих судових проваджень та належне здійснення правосуддя.

Офіс Прокурора (ОП)

Офіс Прокурора очолюється Прокурором, якому допомагають заступники Прокурора. Вони обираються Асамблеєю держав-учасниць. Мандат Офісу полягає в тому, щоб отримувати та аналізувати направлення ситуацій та повідомлення для того, щоб визначити, чи є розумні підстави для розслідування, зокрема здійснення розслідувань злочину геноциду, злочинів проти людства та воєнних злочинів, а також для кримінального переслідування осіб, відповідальних за ці злочини. ОП - це незалежний орган Суду.

Секретаріат

Секретаріат - це нейтральний орган МКС, який очолюється Секретарем. Його основні функції полягають у наданні адміністративної та оперативної підтримки судовим органам та Офісу Прокурора. Він допомагає обслуговувати Суд та розвивати дієві механізми захисту свідків, надавати допомогу адвокатам захисту, а також здійснювати просвітницьку діяльність. Секретаріат також відповідає за загальне судове управління, безпеку, публічну інформацію, судове діловодство, письмові та усні переклади, підтримку юридичних радників, надання допомоги потерпілим з метою їхньої участі у судових провадженнях та подання заяв про відшкодування шкоди та багато іншого.

Асамблея держав-учасниць (АДУ)

Асамблея держав-учасниць є органом, що здійснює адміністративний нагляд за діяльністю Суду, а також є законодавчим органом Суду. Асамблея складається з представників держав, що ратифікували або приєдналися до Римського статуту. Асамблея держав-учасниць має Бюро, до складу якого входять Президент, два заступники Президента і 18 членів, які обираються Асамблеєю строком на три роки, з огляду на принцип справедливого географічного представництва та належного представництва основних правових систем світу. Вона має постійний секретаріат в місці розташування Суду в м. Гаага. Асамблея держав-учасниць приймає рішення з різних питань, таких як затвердження нормативних документів та бюджету, вибори суддів і вибори Прокурора та заступників Прокурора.